

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Patrem & Filium vere dicendos esse diligere creaturas Spiritu S.
Probabiliter opinio fert. c. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

Hæc tamen ratio Scoti parum probat, quia quamvis creaturæ futuræ aut existentes libere diligantur, possibiles tamen necessario adeo diliguntur amore complacentiæ, ut supra disput. 79. cap. 2. monstratum est: hunc vero amorem complacentiæ circa res possibiles concedit in Deo ipse Scotus à nobis ibidem allegatus, tamen non dicat hunc amorem esse in Deo necessarium. For- san illa dist. 32. quæst. 2. proxime citata loquitur de amore efficaci creaturæ, qui sane solum fertur in creaturas, quæ de facto futuræ sunt, & de hac efficaci dilectione dixit, Patrem & Filium non diligere creaturas Spiritu sancto ob rationem prædictam, quia creaturæ hoc modo non necessario coniunguntur cum obiecto primariæ dilectionis, quod est diuina essentia.

*Infirmatur
ratio Scoti.*

Ceterum adhuc hoc modo eius ratio firma non est. Nam quemadmodum Pater verbo suo non tantum dicit se, & creaturas possibiles, quas necessario cognoscit; verum etiam futuras, quas poterat non cognoscere, siquidem poterant non fore, ut ex sententia Augustini ostendimus disputatione 143. capite 7. licet etiam non solum dicuntur Pater & Filius Spiritu sancto diligere se & creaturas possibiles, verum etiam futuras, quantumvis libere & contingenter eas ament. Adde, quod falso Scotus asserit. Patrem & Filium sub proprietate personali esse obiecta secundaria dilectionis, quia procedit Spiritus sanctus, & solum essentiam esse primarium, & disputatione 142. capit. 3. & 4. contra ipsum probauimus; id ipsum notauimus disp. 150. cap. 3. dum defendimus Spiritum sanctum per se procedere ut nexum duorum se mutuo diligentium; ac proinde duo supposita esse necessaria ex parte obiecti ad Spiritus sancti productionem.

*3.
Canonic.*

*Quo sensu
Canar. con-
cedat præ-
dictam pro-
positionem.
Exploditur
eius sensus.*

Scotus consentit Canariensis, in commentario huius articuli, dum asserit falsam esse prædictam propositionem. Coniunctus autem videtur ratione Scoti, quam proxime retulimus, sed in gratiam Doctoris sancti, qui prædictam propositionem defendit, notat Canariensis hoc sensu eam recte explicari posse: *Pater & Filius diligunt creaturas Spiritu sancto*, hoc est, dum diligunt creaturas producant Spiritum sanctum. Sed expositio videtur nimis extorta, & inepta, nam eadē ratione dicere possemus Pater & Filius intelligunt creaturas Spiritu sancto, hoc est, dum intelligunt creaturas, spirant Spiritum sanctum: ille enim sensus, quem reddit particula, dum, solum denotat comitantiam; quam etiam habet cognitio creaturarum, cum processione Spiritus sancti.

CAPVT II.

Patrem, & Filium vere dicendos esse diligere creaturas Spiritu sancto, probabilior opinio fert.

*Spiritus
sanctus pro-
cedit forma-
liter per
amorem
creaturarum
etiam possi-
bilibum.*

4.

IN hac re supponendum est id, quod disputatione 143. cap. 5. in fine de processione Spiritus sancti notauimus, videlicet, eum non procedere formaliter per amorem creaturarum, etiam possibilem, sicut neque verbum per cognitionem creaturarum: vtriusque enim eandem esse rationem, ut ibidem latius prosecuti sumus dubium non est, si semel supponamus creaturas possibiles diligere à Deo aliquo amore. Reliquum ergo est, ut in præsentī ostendamus, an Pater, & Filius dicantur diligere creaturas, non solum possibiles, sed

etiam futuras, Spiritu sancto. Verior igitur sententia est, eas omnes à Patre & Filio diligere Spiritu sancto. Hanc tradit S. Tho. in hoc art. ad 3. Bonavent. in 1. dist. 32. art. 1. q. 1. ad penult. argum. & Marfilium in 1. qu. 35. art. 1. proposit. 5. post conclusionem responsiuam; eam tamen non eodem modo explicant, Marfilius existimat primum, veram esse propositionem de notionali dilectione, ut sensus sit, Pater & Filius spirant Spiritum sanctum, qui est primum donum, & ratio liberalis donationis, quæ fieri potest, aut fit creaturis; deinde veram etiam esse censet de dilectione essentiali, quia processio personarum intra Deum est ratio processionis creaturarum extra ipsam: hæc enim est per amorem, sic ergo, quando dicimus, Pater & Filius diligunt creaturas Spiritu sancto, denotatur ratio efficacie non ex parte Dei, quia in Deo ratio efficiendi est essentia, sed ex parte effectorum; cum enim Spiritus sanctus sit primum donum, videtur esse ratio cuiuscunque liberalis donationis, ac proinde processionis creaturarum, quæ donatione liberali procedunt. Hanc sententiam videtur sequutus S. Tho. in 1. distinctione 32. quæst. 1. art. 3. in corpore.

Ceterum ego non video, quo pacto dici possit spiratio Spiritus sancti ratio processionis creaturarum, nisi per appropriationem, idque valde impropiet; siquidem ratio producenti creaturas est vnitas essentia; pluralitas vero personarum ex parte principij ad eam per se non pertinet.

Ideo placet mihi prædictam propositionem sedem intelligere de notionali distinctione, sicut etiam illud, *Pater & Filius diligunt se Spiritu sancto*, de eadem esse intelligendam, præcedenti disputatione monstrauimus. Ratio vero, ob quam dicimus, *Pater & Filius diligunt creaturas Spiritu sancto*, est eadem omnino cum ea, ob quam dicuntur etiam seiplos diligere: quia scilicet; Spiritus sanctus, tanquam terminus producta per dilectionem non solum habet respectum producti ad Patrem & Filium, verum etiam respectu obiecti secundariæ amoris, sicut ipsa dilectio notionalis. Quare sicut diximus disputatione 144. cap. 2. Patrem intelligere creaturas in Filio, & verbo suo, ita dicere debemus, Pater & Filius diligunt creaturas Spiritu sancto: tamen non procedat per amorem creaturarum formaliter, id enim ex propositione non denotatur.

Sed hic duo sunt obseruanda. Verum est, in sententia S. Tho. qui, ut aliqui ipsum interpretantur, putat creaturas possibiles non diligere à Deo, ut disp. 79. vidimus, prædictam propositionem non esse de illis intelligendam, sed de futuris tantum; & ideo consulto dixisse in hoc articulo ad certius, *Pater non solum Filium, sed etiam se & nos diligit Spiritu sancto*, cum dicat nos, plane intelligit futuros, non possibiles. Sed quia eadem disp. diximus, possibiles etiam creaturas à Deo amari, & S. Tho. in holum sensum interpretari sumus, ideo de omnibus prædictam propositionem veram esse arbitramur. Alterum notandum est, notionalem dilectionem libere referri ad creaturas; ad quas, si facta non essent, posset non terminari: hoc autem fieret, nulla in ipsa variatione realis facta loca mutatione respectu rationis, ut disputatione 80. cap. 2. 2. monstrauimus.

QVÆ

De nomine Spiritus sancti, quod est donum.

Consequenter queritur de dono.
Et circa hoc queruntur duo.

ARTICVLVS I.

Vtrum donum sit nomen personale.

AD primum sic proceditur. Videtur, quod donum non sit nomen personale. Omne enim nomen personale importat aliquam distinctionem in diuinis. Sed nomen doni, non importat aliquam distinctionem in diuinis. Dicit enim Augustinus 15. de Trinitate, quod Spiritus sanctus ita datur, sicut Dei donum: ut etiam seipsum det, sicut Deus. Ergo donum non est nomen personale.

2. Præterea. Nullum nomen personale conuenit essentiae diuinæ. Sed essentia diuina est donum quod Pater dat Filio, ut patet per Hilarium 8. de Trinitate. Ergo donum non est nomen personale.

3. Præterea. Secundum Damasc. nihil est subiectum aut seruens in diuinis personis. Sed donum importat quandam subiectionem, & ad eum cui datur, & ad eum a quo datur, Ergo donum est nomen personale.

4. Præterea. Donum importat respectum ad creaturam. Et ita videtur de Deo dici ex tempore. Sed nomina personalia dicuntur de Deo ab æterno, ut Pater & Filius. Ergo donum non est nomen personale.

Sed contra est quod Augustinus dicit 5. de Trinit. Sicut corpus carnis nihil aliud est quam caro, sic donum Spiritus sancti nihil aliud est quam Spiritus sanctus. Sed Spiritus sanctus est nomen personale. Ergo & donum.

Respondetur dicendum, quod in nomine doni importatur aptitudo ad hoc quod donatur. Quod autem donatur, habet aptitudinem vel habitudinem, & ad id a quo datur, & ad id cui datur. Non enim daretur ab aliquo nisi esset eius: & ad hoc alicui datur ut eius sit. Persona autem diuina dicitur esse alicuius, vel secundum originem, sicut Filius est Patris: vel in quantum ab aliquo habetur. Habere autem dicimus id, quo libere possumus uti vel frui ut volumus. Et per hanc modum diuina persona non potest haberi nisi a rationali creatura Deo coniuncta. Aliæ autem creature moueri possunt a diuina persona: non tamen sic quod in potestate earum sit frui diuinam personam, & uti effectu eius. Ad quod quandoque per-

ARTIC. I.

239

tingit rationalis creatura: ut puta cum sic sit particeps diuini verbi & procedentis amoris ut possit libere Deum vere cognoscere & recte amare. Vnde sola creatura rationalis potest habere diuinam personam. Sed ad hoc quod sic eam habeat, non potest propria virtute peruenire: unde oportet quod hoc ei deus per detur. Hoc enim dari nobis dicitur quod aliunde habemus. Et sic diuine personæ competit dari & esse donum.

Ad primum ergo dicendum, quod nomen doni, importat distinctionem personalem secundum quod donum dicitur esse alicuius per originem. Et tamen Spiritus sanctus dat seipsum in quantum est sui ipsius, ut potens se uti, vel potius frui: sicut & homo liber dicitur esse suus ipsius. Et hoc est quod Augustinus dicit super Ioan. Quid tam tuum est quam tu? Vel dicendum, & melius, quod donum oportet esse aliquo modo dantis. Sed hoc esse huius dicitur multipliciter. Vno modo per modum identitatis, sicut dicit Augustinus super Ioan. Et sic donum non distinguitur a dante, sed ab eo cui datur. Et sic dicitur, quod Spiritus sanctus dat se. Alio modo dicitur aliquid esse alicuius ut possessio, vel seruus. Et sic oportet quod donum essentialiter distinguatur a dante. Et sic donum Dei est aliquid creatum. Tertio modo dicitur hoc esse huius per originem tantum. Et sic Filius est Patris, & Spiritus sanctus vtriusque. In quantum ergo donum hoc modo dicitur esse dantis, sic distinguatur a dante personaliter, & est nomen personale.

Ad secundum dicendum, quod essentia dicitur esse donum Patris primo modo: quia essentia est Patris per modum identitatis.

Ad tertium dicendum, quod donum secundum quod est nomen personale in diuinis, non importat subiectionem: sed originem tantum in comparatione ad dantem. In comparatione vero ad eum cui datur, importat liberum usum vel fruitionem, ut dictum est.

Ad quartum dicendum, quod donum non dicitur ex eo quod actu datur, sed in quantum habet aptitudinem ut possit dari. Vnde ab æterno diuina persona dicitur donum, licet ex tempore detur. Nec tamen per hoc quod importatur respectus ad creaturam, oportet quod sit essentialiter: sed quod aliquid essentialiter in suo intellectu includatur, sicut essentia includitur in intellectu personæ, ut supra dictum est.

CONCLVSIO est affirmans.

ARTI-

ARTICVLVS II.

*Utrum donum sit proprium nomen
Spiritus sancti.*

201.
1. d. 18. art. 1.
Et ver. qu. 7.
art. 3. 5.

AD secundum sic proceditur. Videtur, quod donum non sit proprium nomen Spiritus sancti. Donum enim dicitur ex eo quod datur. Sed sicut dicitur Isa. 9. Filius datus est nobis: ergo esse donum conuenit Filio, sicut Spiritui sancto.

2. Præterea. Omne nomen proprium alicuius personæ significat aliquam eius proprietatem: sed hoc nomen, donum, non significat proprietatem aliquam Spiritus sancti. Ergo donum non est proprium nomen Spiritus sancti.

3. Præterea. Spiritus sanctus potest dici spiritus alicuius hominis, sed non potest dici donum alicuius hominis, sed solum donum Dei. Ergo donum non est proprium nomen Spiritus sancti.

Libro 4. de
Trin. c. 20. d.
med. 10. 3.

Sed contra est quod August. dicit in 4. de Trinitate: Sicut natum esse est Filio à patre esse, ita Spiritum sanctum donum Dei esse est à Patre & Filio procedere. Sed Spiritus sanctus sortitur proprium nomen inquantum procedit à Patre & Filio. Ergo & donum est proprium nomen Spiritus sancti.

Respondeo dicendum, quod donum secundum quod personaliter sumitur in diuinis, est proprium nomen Spiritus sancti. Ad cuius euidentiam sciendum est, quod donum proprie est datio irredibilis, secundum philosophum, id est, quod non datur intentione retributionis. Et sic importat gratuitam donationem. Ratio autem gratuitæ donationis est amor. Ideo enim damus gratias alicui aliquid, quia volumus ei bonum. Primo ergo, quod datur ei, est amor quo volumus ei bonum. Vnde manifestum est, quod amor habet rationem primi doni, per quod omnia dona gratuita donantur. Vnde cum Spiritus sanctus procedat ut amor, (sicut iam dictum est) procedit in ratione doni primi. Vnde dicit Augustinus 15. de Trinitate, quod per donum, quod est Spiritus sanctus, multa propria dona diuiduntur membris Christi.

27. art. 1.

Libro 15. de
Trin. cap. 19.
ante med.
10m. 3.

Ad primum ergo dicendum, quod sicut Filius, quia procedit per modum verbi, quod de ratione sua habet quod sit similitudo sui principij, dicitur proprie imago, licet etiam Spiritus sanctus sit similis Patri: ita etiam Spiritus sanctus, quia à Patre procedit ut amor, dicitur proprie donum, licet etiam Filius detur.

33.

ARTIC. II.

Hoc enim ipsum, quod Filius datur, est ex Patris amore, secundum illud Ioan. 3. Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret.

Ad secundum dicendum, quod in nomine doni importatur quod sit datus per originem. Et sic importatur proprietas originis Spiritus sancti, quæ est processio.

Ad tertium dicendum, quod donum antequam datur, est tantum dantis: sed postquam datur, est eius cui datur. Quia igitur donum non importat dationem in actu, non potest dici quod sit donum hominis, sed donum Dei dantis. Cum autem iam datum est, tunc hominis est vel spiritus, vel datum.

CONCLUSIO affirmans. Veraque vero explicanda nobis est disputationibus sequentibus.

DISPUT. CLIII.

An ratio doni sit proprietas solius Spiritus sancti.

Varia Scholasticorum opiniones, cap. 1.

Donum, quod natura sua donum est, proprietatem esse Spiritus sancti, verior sententia est, cap. 2.

CAPVT I.

Varia Scholasticorum opiniones.

INter reliqua nomina, quæ Spiritui sancto à Theologis præsertim verò ab Augustino, tribuuntur, est donum. de quo nihilominus varia fuerunt Scholasticorum placita. Prima opinio sit Durand. in 1. dist. 18. quæst. 1. qui supposita definitione dei tradita à S. Tho. in art. 1. & 2. in qua duplex respectus includitur, alter ad donantem, alter ad eum, cui fit donatio, primum docet donum in diuinis solum posse appellari respectu creaturarum, ita tamen proprie conuenire essentia diuinæ, quatenus creaturis donari potest, sicut cuiusque personæ: nam tam essentia, quam persona creaturæ rationali donatur. Probat vero, quia eadem Deus creaturæ rationali donatur, quatenus datur ut obiectum cognitum, & dilectum, vel per modum rectoris, & gubernatoris peculiarem curam habentis: hæc autem liberalis donatio æque conuenit essentia, & personæ, ut patet: ergo ratio doni utrique communis est.

Deinde subdit hanc communem rationem doni appropriari tertie personæ, eo quod illa secundum appropriationem etiam procedere dicitur per amorem: amor autem habet rationem primi doni, ut etiam dixit S. Thomas in art. 2. Ergo idem existimat de nomine amoris, & de nomine doni, ut utrumque appropriatione solum tribuatur Spiritui sancto.

Hæc sententia falso nititur fundamento, ut enim vidimus disputatione 111. capite 1. censet Durandus Spiritum sanctum non procedere à Patre & Filio per voluntatem, sed proxime per naturam; ideoque illi non proprie conuenit rationem amoris producti, ac proinde nec doni. Si